

Wikify Antwerpen! Suggestielijst

Prentenkabinet

1. De Meir:

1. De huidige Wikipedia pagina van de Meir is erg beperkt ([https://nl.wikipedia.org/wiki/Meir_\(straat\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Meir_(straat)))
2. Het Prentenkabinet (zoek op “Meir”) bevat een tiental historische prenten die als basis kunnen dienen voor een uitbreiding/verfraaiing van dit artikel.
3. Meer informatie:
 1. <http://meir-antwerpen.be/>
 2. <https://www.antwerpen.be/nl/zoeken?searchString=meir>
 3. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/112938>

2. Put van Quinten Metsijs:

1. Dit bekende monument op de Handschoenmarkt voor de kathedraal wordt wel vermeld in het artikel over Quinten Metsijs ([https://nl.wikipedia.org/wiki/Quinten_Massijs_\(I\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Quinten_Massijs_(I))), maar verdient zeker een eigen artikel.
2. Het Prentenkabinet (zoek op “Put van Quinten Metsijs” en op “Waterput van Quinten Metsijs”) bevat een tiental afbeeldingen van deze put die als basis kunnen dienen voor het artikel.
3. Meer informatie:
 1. <http://balat.kikirpa.be/object/115898>
 2. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/83723>
 3. <https://www.antwerpen-nu.nl/tips/652-de-put-van-quinten-matsijs.html>
 4. <http://www.volksverhalen.be/Put-van-Quinten-Matsijs>
 5. <https://www.allesoverantwerpen.nl/zien-en-doen/bezienswaardigheden/waterput-van-quinten-metsijs.htm>

3. De Rode Poort

1. Deze verdedigingsite ter hoogte van de huidige Paardenmarkt heeft geen eigen Wikipediapagina (Paardenmarkt evenmin!).
2. Het Prentenkabinet (zoek op “ro*de Poort” bevat twee afbeeldingen die als basis kunnen dienen voor dit artikel.
3. Meer informatie:
 1. <https://www.antwerpenmorgen.be/projecten/rode-poort/over>
 2. http://www.antwependoorgrond.be/nl/versterkte_stad/locaties/rode_poort

3. <http://balat.kikirpa.be/results.php?linkthrough=ic&linkval=Antwerpen%2C+Rode+poort>
4. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/122213>

4. De Vismarkt

1. De historische wijk Vismarkt heeft nog geen Wikipedia-pagina, zoals blijkt uit het overzicht https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_wijken_van_Antwerpen
2. Het Prentenkabinet (zoek op “Vismarkt” en “Visch markt”) bevat een vijftiental prenten die een aanzet kunnen zijn tot zo’n artikel.
3. Meer informatie:
 1. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/6358>

5. Sinjoor

1. De Wikipedia-pagina over de bijnaam Sinjoren is erg beperkt: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sinjoren>
2. Het Prentenkabinet bevat een drietal afbeeldingen die hier een mooie aanvulling op kunnen vormen:
 1. <http://anet.be/record/opacuaobj/tg:uapr:1028/N>
 2. <http://anet.be/record/opacuaobj/tg:uapr:1220/N>
 3. <http://anet.be/record/opacuaobj/tg:uapr:1029/N>
3. Meer informatie:
 1. <https://historiek.net/geschiedenis-van-antwerpen-schets/66456/>
 2. <http://www.henkdeconinck.be/spotnamen/apen.htm>

6. Hof van Liere

1. Het 16de eeuwse Hof van Liere, vandaag de site van de Stadscampus van de UAntwerpen, heeft geen eigen Wikipediapagina.
2. Het Prentenkabinet bevat heel wat prenten en tekeningen (zoek “Hof van Liere”) die hier een aanzet toe kunnen vormen.
3. Meer informatie:
 1. http://www.vliere.com/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=159
 2. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/5764>

7. Stoelstraat Antwerpen

1. Dit straatje met verschillende traditionele diephuizen en het oudste huis van Antwerpen (Stoelstraat 11) heeft geen eigen Wikipediapagina.
2. Het Prentenkabinet bevat drie prenten (zoek “Stoelstraat”) die hier een aanzet toe kunnen vormen.
3. Meer informatie:
 1. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/100908>

2. <https://www.hln.be/regio/antwerpen/oudste-huis-van-de-stad-geraakt-niet-verkocht~ad8d996d/>
3. <https://www.routeyou.com/nl-be/location/view/48102329/houten-gewel>

Collectie Thijs

1. **Devotie tot O.-L.-Vrouw van Sint-Willibrordus/O.-L.-Vrouw troosteres der verdrukten, ook wel Maria met het Goddelijk Kind en de druiventros in de Sint-Willibrorduskerk te Antwerpen en in de Keizerskapel (ook St-Annakapel of Droogscheerderskapel) geheten (zie ook suggestie 2)**
 1. De geschiedenis van het miraculeus beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Sint-Willibrordus gaat terug tot in de dertiende eeuw met de oprichting van een kapel op het Sint-Willibrordsveld buiten de stadswallen in de omgeving van het Sint-Jansplein. Deze kapel groeide vervolgens uit tot kerk, later tot parochiekerk. Jaarlijks ging er een Mariaprocessie uit die steeds veel volk trok uit de stad. Doordat de kerk buiten de stadsmuren was gelegen, was zij uiterst kwetsbaar. Na het verstrijken van het Twaalfjarig Bestand namen de onlusten in Antwerpen weer toe en besloot het kerkbestuur om het miraculeus beeld over te brengen naar veiligere oorden binnen de stadsmuren. Zij huurden hiervoor de kapel van de Droogscheerders in de Keizerstraat en het miraculeus beeld werd processiegewijs in 1625 overgebracht naar de kapel. Het werd een druk bezocht bedevaartsoord, volgens de bronnen, het belangrijkste van Antwerpen. Diverse mirakels en bijzondere gunsten werden er op voorspraak van O.-L.-Vrouw van Sint-Willibrord verkregen. Het beeldje verbleef er tot september 1648. Na de ondertekening van de Vrede van Münster (1648) keerde de rust in Antwerpen terug en werd het beeld terug overgebracht naar de Sint-Willibrorduskerk.
 2. Suggestie
 1. Er is geen Wikipedia-pagina voor de Droogscheerderskapel.
 2. Wel zijn er twee prenten in de collectie Thijs aanwezig die dateren uit de periode dat het beeldje in de Droogscheerderskapel vertoefde
 1. <http://anet.be/record/opacuactobj/tg:uact:191/N>
 2. <http://anet.be/record/opacuactobj/tg:uact:977/N>
 3. Voor elk bedevaartsoord betekende een grotere toeloop meer aanzien en meer inkomsten. Deze inkomsten kwamen uit offergaven, maar ook de handel in devotionalia was een belangrijke bron van inkomsten. Door de wonderen toegeschreven aan het miraculeus beeld op de devotieprenten af te beelden, speelden de verantwoordelijken van het bedevaartsoord maximaal in op het verwachtingspatroon van nog meer potentiële bezoekers. Op de

kopergravure die Theodoor Galle uitgaf voor O.-L.-Vrouw troosteres der verdrukten vereerd in de Droogscheerderskapel te Antwerpen worden niet alleen de mirakelen afgebeeld, er wordt ook vermeld dat de uitbeelding van de mirakelen gebeurt met goedkeuring van de bisschop van Antwerpen, mocht er nog aan de 'geloofwaardigheid' getwijfeld worden. (tg:uact:977)

3. Bronnen

1. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/5122>
2. <https://anet.be/record/opacuantwerpen/c:lvd:14094922/N>Hierin C.3 Droogscheerderskapel, beeld 203/230 en volgende
3. J.B. De Bruyn & Maurice Meul, De Keizerskapel te Antwerpen, Antwerpen, 1994.
4. Filip Lemmens en Ariane Tierssoone, Antwerpse grafiek voor Antwerpse devoties, 1600-1850. Antwerpen, 2002, C.3 Droogscheerderskapel.

2. Devotie tot O.-L.-Vrouw van Sint-Willibrordus/O.-L.-Vrouw troosteres der verdrukten, ook wel Maria met het Goddelijk Kind en de druiventros in de Sint-Willibrorduskerk te Antwerpen en in de Keizerskapel (ook St-Annakapel of Droogscheerderskapel) geheten (zie ook suggestie 1)

1. De geschiedenis van het miraculeus beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Sint-Willibrordus gaat terug tot in de dertiende eeuw met de oprichting van een kapel op het Sint-Willibrordsveld buiten de stadswallen in de omgeving van het Sint-Jansplein. Deze kapel groeide vervolgens uit tot kerk, later tot parochiekerk. Jaarlijks ging er een Mariaprocessie uit die steeds veel volk trok uit de stad. Doordat de kerk buiten de stadsmuren was gelegen, was zij uiterst kwetsbaar. Na het verstrijken van het Twaalfjarig Bestand namen de onlusten in Antwerpen weer toe en besloot het kerkbestuur om het miraculeus beeld over te brengen naar veiligere oorden binnen de stadsmuren. Zij huurden hiervoor de kapel van de Droogscheerders in de Keizerstraat en het miraculeus beeld werd processiegewijs in 1625 overgebracht naar de kapel. Het werd een druk bezocht bedevaartsoord, volgens de bronnen, het belangrijkste van Antwerpen. Diverse mirakels en bijzondere gunsten werden er op voorspraak van O.-L.-Vrouw van Sint-Willibrord verkregen. Het beeldje verbleef er tot september 1648. Na de ondertekening van de Vrede van Münster (1648) keerde de rust in Antwerpen terug en werd het beeld terug overgebracht naar de Sint-Willibrorduskerk.
2. Suggestie
 1. Er bestaat een Wikipedia-pagina voor de Sint-Willibrorduskerk in de Kerkstraat (niet te verwarren met de Sint-Willibrorduskerk in Berchem

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Willibrorduskerk_\(Antwerpen\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Willibrorduskerk_(Antwerpen)). De paragraaf over de mariale devotie in deze kerk kan verrijkt worden.

2. De Collectie Thijs (zoek op 'Sint-willibrorduskerk') bevat verschillende prenten die verwijzen naar van O.-L.-Vrouw troosteres der verdrukten vereerd in de Sint-Willibrorduskerk in de Antwerpse Kerkstraat.
3. Bronnen
 1. <https://anet.be/record/opacuantwerpen/c:lvd:14094922/N>
 2. <https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-willibrord/beschrijving/>
 3. Filip Lemmens en Ariane Tierssoone, Antwerpse grafiek voor Antwerpse devoties, 1600-1850. Antwerpen, 2002
 4. Honderd jaar Sint-Willibrorduskerk, Antwerpen, 1991

3. Sint-Julianuskapel van het Sint-Julianusgasthuis

1. Het Julianusgasthuis gelegen aan de Sint-Jansvliet, waar recent opnieuw een pelgrimsherberg geopend is, ving al van in het begin van de veertiende eeuw pelgrims op die op weg waren naar Rome, Jeruzalem of Santiago de Compostella. Het gasthuis was een stichting van de rijke weduwe van Gisbert van der List in overleg met kanunnik Jan Tuclant. Volgens de richtlijnen mochten arme reizigers en passanten er tot drie nachten verblijven. De kapel die aan het gasthuis verbonden was dateert waarschijnlijk uit 1501 en is toegewijd aan de heilige Julianus, patroon van de reizigers. De ingang van de kapel bevond zich in de Hoogstraat, waar nu galerij De Zwarte Panter gevestigd is.
2. Het Julianusgasthuis kende in zijn geschiedenis verschillende beheerders. Van 1702 tot 1798 werd het bestuurd door de Broederschap van O.-L.-Vrouw van Loreto. Deze broederschap leverde aan vertrekkende pelgrims getuigschriften van goed christelijk gedrag af. In de collectie Thijs is zo'n zeldzaam bewaard gebleven gedrukt attest verleend op 26 september aan een Rome-bedeваarder. Bovenaan het getuigschrift staat een afbeelding van het Huisje van Loreto, een gravure gesigneerd door 'Ludovicus Fruitiers': <http://anet.be/record/opacuactobj/tg:uact:1095/N>
3. Suggestie
 1. De summiere pagina van het Sint-Julianusgasthuis aanvullen: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Julianusgasthuis>
4. Bronnen
 1. <https://anet.be/record/opacuantwerpen/c:lvd:14094922/N> Hierin C.5 Sint-Julianusgasthuis, beeld 213/230 en volgende
 2. <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/4172>
 3. Jacques De Haes, Het Sint-Julianusgasthuis, Antwerpen, 1998

4. Devoties in Antwerpse kerken

1. De contrareformatorische voornemens ten spijt, bleef het nog lang de gewoonte om heiligenbeelden voor te stellen als helpers in nood en lag deze voorstelling aan de basis van vele lokale devoties. Om een devotie te promoten werden in opdracht van zowel de reguliere als seculiere geestelijkheid talrijke prentjes en gebedsblaadjes in omloop gebracht.
<http://anet.be/record/opacuactobj/tg:uact:1095/N>
2. De Sint-Jacobskerk is gegroeid uit een gasthuis opgericht door een Sint-Jacobs Gilde op het einde van de veertiende eeuw en was bestemd voor het opvangen van pelgrims naar of van Santiago de Compostella. De ingang van het gasthuis lag aan de oostzijde van de huidige ingang van de Sint-Jacobskerk, aan de Sint-Jacobsmarkt. Het gasthuis had een kapel die in de loop van de vijftiende eeuw uitgroeide tot een volwaardige parochiekerk met een Sint-Jacobsaltaar. Ook deze kerk bood onderdak aan talrijke heilige beelden die, de contrareformatorische voornemens ten spijt, door de geestelijkheid nog steeds werden voorgesteld als helpers in nood. Om deze boodschap over te brengen en de devotie te promoten, maakten zij dankbaar gebruik van devotieprenten. Een mooi voorbeeld hiervan is de H. Man Job, die aanroepen werd bij allerhande zweren en puisten. De summiere beeldinformatie volstond. De mensen wisten welke heiligen zij moesten aanroepen bij welke kwalen. De prenten vormden er een illustratie bij: hier de talrijke puisten op het lichaam van Job. De pestepidemieën die Antwerpen teisterden in de zeventiende eeuw, versterkt door een constante promotie, zullen de volkstoeloop en het daaraan gekoppelde aanzien van de Sint-Jacobskerk zeker bevorderd hebben.
3. Suggestie
 1. Er is een wikipedia-pagina voor Job
[https://nl.wikipedia.org/wiki/Job_\(persoon\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Job_(persoon))
 2. Er is een wikipediapagina voor de Sint-Jacobskerk:
[https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Jacobskerk_\(Antwerpen\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sint-Jacobskerk_(Antwerpen))
 3. De collectie Thijs bevat 6 prenten van Job (zoek op Job) waarvan één betrekking heeft op de devotie in de Sint-Jacobskerk.
 4. Paragraaf toevoegen met kapellen in de Sint-Jacobskerk.
4. Bronnen
 1. <https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/sint-jacob/sylabus/> Hierin een hoofdstuk over de kapellen en devoties in de Sint-Jacobskerk, o.a. De Sint-Jobkapel.

5. A.K.L. Thijs, Grondlegger van de Collectie Thijs

1. Suggestie:
 1. Een pagina aanmaken voor A.K.L. Thijs met daarin een verwijzing naar de collectie Thijs: <https://anet.be/opac/opacuactobj>
2. Bronnen:
 1. <https://www.uantwerpen.be/nl/projecten/erfgoedbibliotheek/collectie/collectie-thijs/> Hierin ook een lijst van al zijn publicaties.
 2. In memoriams:
 1. <http://www.scob.be/publicat/In%20memoriam%20Fons%20Thijs%201944%202014.pdf>
 2. <http://www.olbrechtsgenootschap.be/inmemoriam.html>
 3. Publicaties over de Collectie Thijs
 1. Karen. L Bowen, De collectie Thijs: Het geloof van gewone mensen. Antwerpen, 2018
 2. Bruno Blondé, Doodgewoon: mensen en hun dagelijks leven in de geschiedenis. Liber Amicorum Alfons K.L. Thijs. Antwerpen, 2004
 4. Publicaties van A.K.L. Thijs
 1. <https://anet.uantwerpen.be/desktop/irua>
 2. A.K.L.Thijs, Antwerpen, internationaal uitgeverscentrum van devotieprenten 17de-18de eeuw. Leuven, 1993.

6. Cornelius van Merlen

1. De Van Merlens waren belangrijke producenten van sanctjes (prenten met heiligen) en andere devotieprenten te Antwerpen in de zeventiende en achttiende eeuw. Er is al een Wikipedia-pagina voor de Van Merlens, waarop Cornelius Van Merlen wordt vermeld.
https://nl.wikipedia.org/wiki/Van_Merlen
2. Suggestie:
 1. Cornelius Van Merlen verdient een eigen pagina.
 2. De Collectie Thijs (zoek op "Van Merlen") bevat verschillende prenten die aan hem toegeschreven zijn.
3. Bronnen
 1. <https://anet.be/record/isaarua/au::108951/N>
 2. <https://rkd.nl/nl/explore/artists/record?query=van+merlen&start=3>
 3. F. Lemmens & A.K.L. Thijs, 'Van 'cunst' tot populair beeldmateriaal. Van Merlen: twee eeuwen prentenproductie te Antwerpen (1600-circa 1830)', in: H. Pauwels, A. Van den Kerkhove en L. Wuyts (red.), Liber Memorialis Erik Duverger. Bijdragen tot de kunstgeschiedenis van de Nederlanden, Antwerpen 2006, p. 91-129

4. J.H.M. Jacobs, 'Vroomheid in prenten. De prentjesverzameling in het Museum voor Religieuze Kunst te Uden', in: L.C.B.M. van Liebergen (red.), cat. tent. Volksdevotie, beelden van religieuze volkscultuur in Noord-Brabant, Uden (Museum voor Religieuze Kunst) 1990, p. 112-128.

7. Lodewijk Joseph Fruytiers

1. Graveur en prentenhandelaar werkzaam te Antwerpen (1713 - 1782).
2. Suggestie:
 1. Lodewijk Joseph Fruytiers verdient een eigen pagina.
 2. De Collectie Thijs (zoek op "Fruytiers") bevat verschillende prenten die aan hem toegeschreven zijn.
3. Bronnen:
 1. <https://anet.be/record/isaarua/au::109879/N>
 2. <https://rkd.nl/nl/explore/artists/333848>
 3. Nico Boerma, Aernout Borms, Alfons Thijs en Jo Thijssen, Kinderprenten, volksprenten, centsprenten, schoolprenten: Populaire grafiek in de Nederlanden, 1650-1950 (Nijmegen: Vantilt, 2014), p. 174-175, o.a.